

3. Розгон О. В. Межі та обмеження права власності. Дис... канд. юрид. наук. 12.00.03. – Харків: 2005. НЮА ім. Ярослава Мудрого. – с.44

4. Н. М. Мироненко, О. О. Штефан «Деякі теоретичні аспекти цивільно-процесуального захисту права інтелектуальної власності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF>

Кацюба К. В., асистент кафедри цивільного права №1 НЮУ ім. Я. Мудрого

ПІДСТАВИ НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НЕПІДПРИЄМНИЦЬКИМИ ТОВАРИСТВАМИ

В нормативно-правових актах України, які регулюють правове положення, порядок створення, діяльності, реорганізації й ліквідації непідприємницьких товариств, права й обов'язки їхніх засновників (учасників), відсутні норми, що визначають підстави набуття права власності. Замість загальноприйнятого терміна «підстава набуття права власності» використовується, як приклад, категорія «джерела формування» майна непідприємницького товариства. Ототожнювати термін «джерело» з поняттям «підстава» не можна, тому що підставою виникнення правовідносини є юридичні факти, а до джерел формування майна юридичних осіб відноситься майно конкретних осіб, за рахунок якого може відбуватися набуття майна саме непідприємницькими товариствами. Таким чином, для визначення юридичних фактів, що породжують право власності непідприємницького товариства, варто використовувати загальний термін «підстава» набуття права власності непідприємницькими товариствами.

Майно непідприємницьких товариств складається з: регулярних й одноразових надходжень від засновників (учасників), по іншому їх можна назвати членськими внесками; добровільних майнових внесків й пожертви; фінансової підтримки з боку держави; доходу від реалізації товарів, робіт, послуг; дивідендів, одержуваних по акціях, облігаціях, інших цінних паперах; доходів, одержуваних від використання власного майна (плоди, доходи та ін.); а також інших, не заборонених законом, надходжень. Розглянемо детальніше.

Регулярні й одноразові надходження від засновників (учасників) — це вступні й членські внески в тих непідприємницьких товариствах, які перед-

бачають членство (громадські об'єднання, організації роботодавців, професійні об'єднання і асоціації); кошти, які регулярно перераховуються непідприємницьким товариствам їхніми власниками. До одноразових надходжень відносяться внески в статутний капітал непідприємницьких товариств.

Добровільні майнові внески й пожертви. Під добровільними майновими внесками й жертвами розуміються кошти фізичних або юридичних осіб, що надходять у непідприємницьке товариство як у грошовій, так і натуральній формах, тобто рухоме та нерухоме майно, зокрема гроші та цінні папери. Дані надходження є винятково цільовими: призначені для виконання конкретних програм, заходів або для здійснення основної діяльності, зазначеної в установчих документах непідприємницького товариства. У вигляді пожертв непідприємницькі товариства отримують додаткові можливості для здійснення основної діяльності, зміцнення своєї матеріальної бази.

Особливої уваги заслуговує таке джерело надходження, як *грант*.

Дане джерело трактується неоднозначно залежно від його виду. В одному випадку — це цільові кошти, надавані непідприємницьким товариствам для виконання конкретних програм, в іншому — це кошти, що надходять від іноземних благодійних організацій для реалізації цільових заходів. У світовій практиці під грантом, як правило, розуміються цільові кошти, надавані на безповоротній, безприбутковій основі.

Одержання гранта можливо лише при дотриманні вітчизняними непідприємницькими товариствами ряду важливих умов. Наприклад одне з них: одержання гранта від іноземної благодійної організації повинне бути підтверджене довідкою компетентного органу іноземної держави про те, що дана благодійна організація зареєстрована у встановленому порядку відповідно до законодавства відповідної держави.

Одержання згоди на фінансування певного проекту означає, що особа, яка надає грант, і особа, яка його отримує, беруть на себе чіткі зобов'язання по виконанню проекту. Юридичним документом, що визначає зобов'язання обох сторін є контракт на виділення гранта.

У цей час, гранти не мають особливої ваги в розвитку вітчизняних непідприємницьких товариств, їхня основна частина доводиться, в основному, на закордонні фонди, що мають постійні представництва в Україні. Хоча є закономірним, що в міру розвитку стабільних ринкових відносин буде відбуватися розширення діяльності як українських, так і закордонних фондів, і відповідно, розвитку такого джерела як грант.

Фінансова підтримка з боку держави надходить невідприємницьким товариствам на здійснення окремих проєктів, програм, заходів. Існує кілька способів надходження коштів з державного або місцевого бюджетів в невідприємницькі товариства. До них відносяться: закупівля державою послуг, соціальне контрагування та надання субсидій, виділення грантів.

Світова практика доводить, що асигнування з державного бюджету, що надходять невідприємницьким товариствам, повинні мати цільовий характер, а також підлягати поверненню у разі їх невикористання. За допомогою такого роду фінансування держава залучає невідприємницькі товариства до реалізації як загальнодержавних, так і місцевих соціально-економічних програм.

Доходи від реалізації товарів, робіт і послуг — у цьому випадку йдеться про надходження двох видів. У першому — це дохід, який невідприємницькі товариства одержують у результаті своєї статутної (основної) діяльності; у — другому — дохід від додаткової (підприємницької) діяльності, не забороненої законом для певного виду невідприємницького товариства.

Дивіденди (доходи, відсотки), які невідприємницькі товариства можуть одержувати від наявних у них цінних паперів. Слід зазначити, що дане джерело в Україні недостатньо розвинено завдяки обмеженості ресурсів невідприємницьких товариств.

Доходи, одержувані від використання «власного» майна, тобто майна, що належить невідприємницькому товариству на праві власності. До них можна віднести доходи від надання майна в оренду за договором оренди, дохід від випуску товарів із приналежною їм символікою та інші.

Інші не заборонені законом надходження.

Виходячи з потреб сьогодення, доцільно звернути увагу на зовсім не досліджену підставу набуття права власності невідприємницького товариства, як доходи від праці волонтерів (добровольців).

Волонтери (добровольці) беруть на себе видатки по різного роду заходам, при цьому самі працюють за власною ініціативою, безоплатно, тобто без відповідної грошової компенсації, а у свою чергу, невідприємницькі товариства — волонтерські організації, отримують різного роду підтримку (у грошовій і негрошовій формах), що спрямовується на досягнення цілей, зазначених в установчих документах товариства, тобто праця добровольців грає більш помітну роль у невідприємницьких товариствах.

Слід підкреслити, що було б помилковим віднести саму працю волонтерів до підстав набуття права власності непідприємницького товариства, оскільки праця — це категорія економічна й, крім того, таке розуміння у свій час відбито в класичній теорії Джона Локка, який своє розуміння власності обґрунтовував тим, що людина є паном і власником своїх дій і своєї праці. От чому «праця спочатку надавала право на власність... праця спочатку послужила джерелом права власності».

Але оскільки традиційно, підставами набуття права власності, як було зазначено вище, є юридичні факти, то підставою набуття права власності непідприємницького товариства є не праця волонтерів, а доходи від праці волонтерів.

Характеристика вищенаведених підстав дозволяє відзначити, що підстави набуття права власності непідприємницьких товариств являють собою юридичні факти, які породжують способи набуття речових прав, тобто правовідносини, що виникають на їхній основі.

Таким чином, право власності є не тільки найбільш широким, але й найбільш стійким речовим правом, становлячи результат прийняття участі в цивільному обороті непідприємницьким товариством з метою досягнення суспільних благ. Підставою виникнення права власності непідприємницьких товариств на джерела, що становлять основу майнової самостійності, є установчі документи, у яких зазначені дозволені способи набуття зазначеного майна у власність непідприємницького товариства.

Ковтунова Л. Ю., адвокат, завідувача юридичної консультації Ленінського району АО «Харківська обласна колегія адвокатів»

ВИДИ НЕДІЙСНИХ ШЛЮБІВ У СІМЕЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

У чинному Сімейному кодексі України (далі — СК) зустрічаються різні терміни, які визначають таке правове явище як недійсність шлюбу. Закон містить три різні категорії, які визначають недійсність шлюбу: по-перше, шлюб, який є недійсним (ст. 39 СК); по-друге, шлюб, який визнається недійсним за рішенням суду (ст. 40 СК); по-третє, шлюб, який може бути визнаний недійсним за рішенням суду (ст. 41 СК).